

POZDĚ K RÁNU

Bylo to pozdě k ránu... Šel jsem příliš unaven polibky, jež snesly se na mne poprvé v životě jako prudká silice jarního deště. Měsíc ohlašoval bledou září zašlého zlata za řekou svůj brzký východ, a celá krajina, neurčitá, bez kontur, plující v sinavém a bázlivém světle, zdála se po celou noc již od časného večera očekávatí prvých paprsků jeho. Bylo takové zvláštní, napnuté ticho, rušené jenom táhlými a hlubokými zvuky trompet daleké vesnické nedělní hudby, která již asi dohrávala... Měsíc vyšel omrzele, zarudlý; bledl a počal se chvěti na řece; vše zdálo se klekatí k společné modlitbě... A všecka ta nedospalost, touha, jemná mdloba a závrať rozlila mi v duši takovou zvláštní, delikátní a vzácnou náladu. Bylo to tak něco pro nejhlubší tóny lesního rohu, pro nejhlubší tremolla skleněných fléten, pro zádumčivé solo zděděné violy (a ještě ztlumené kostěnou příduskou)... Vlažný melisový odvar, nahořklá vůně feniklového oleje, tlačeného do staré antiky, řezané ze zeleného egyptského dioritu žensky jemnou a neznámou aristokratickou dlaní — dlaní, postříkanou dříve silným aroma karmínového laku... Třel jsem nejdelikátnější nuance barev, vodil svou ruku k nejsubtilnějším tahům, zkoušel harmonie nejhlubších mollových akkordů a komponoval v nejnebezpečnějších klíčích a předznamenáních, než

jsem přikročil k realizaci svých visí. Chytíti vše sublimně, tajemné, anaemické a bázlivé v delikátní mystifikaci, v ironii a v hřejivou intimitu — rozšlehnout v několika příbuzných duších krátkou modlitbou maga tu vzácnou a tajemnou náladu, zakletou ve dvě slova: *pozdě k ránu* — to jest má domaina, má raison d'être.

*SVOU VIOLU JSEM NALADIL CO
MOŽNO NEJHLOUBĚJI*

Svou violu jsem naladil co možno nejhlouběji
a tichý doprovod k ní pozdě za večera pějí.

Hráč náruživý zádumčivých, sešeřelých nálad,
chci mítí divné kouzlo starých, ironických ballad.

A na zděděnou violu svou těm jen, těm jen hraji,
již k ránu v nocích nejistých do dálek
naslouchají ...

Mé melodie chtějí mítí smutek všeho toho,
co rostlo, vykvetlo a zrálo marně, pro nikoho.

A mítí toho naději a neurčitou něhu,
co vzklíčiti chce v těžké půdě dalekého břehu,

a mítí zvuk, jenž nesmělý, přec jemný, smysly
mámí
jak chvění silných drátů, utlumených sordinami,

a chtějí důvěrnost mít v tichu prodloužených
staccat,
když na nejnižších polohách tmou chystají se
plakat ...

Na violu svou zděděnou jen tehdy, tehdy hraji,
když měsíc teprv vyjít má a tma je ještě v kraji,

a vigílie přísná padá za lesy a vodu,
a krajem velké tajemství jde slavných *Božích*
Hodů.

Mé tenké prsty po strunách vždy nervósně se
chvějí,
když tichý doprovod svůj pozdě za večera pějí ...

Svou violu jsem naladil co možno nejhlouběji.

PODMOŘSKÉ PRALESY SE ANI NEZACHVĚLY

Podmořské pralesy se ani nezachvěly,
po cestách neschůdných jen táhlý bloudil Vzdech,
z měst zatopených zvony slabě vodou zněly:
vše ve tmách zírало na Zaslíbený Břeh.

Lilie klekaly v své nezprzněné běli,
půlnoční modlitbu v svých rozmočených rtech,
a černí delfíni, již na návrších bděli,
při ohních zmírali v svých němých bolestech.

Až teprv pozdě k ránu, nad břehy když Vyšel
za zpěvů zástupů, za slávy korouhví,
stříbrné pralesy jsem ze sna klekat slyšel

v dalekých vodách moře, v mysech Tajemství...
A v sadech korálů, jež slabě zrůžověly,
se černé stíny nedočkavě tísnily a chvěly...

IMPROMPTU

V podzimní šero, mlhou prosáklé,
plá měsíce zlať ve zkaleném skle,
a v ztlumeném tom svítu lampy stažené
má všechno kontury tak do mdla zamžené.

A duše, zlákána svou fixní idcou
(hod cudný slavit ve svém Paláci),
vstříc do mlh vybíhá — *a s dary na rukou* —
však tesklivě se zpět vždy navrací.

V podzimní šero, slabě zamžené,
plá měsíc svítem lampy stažené,
a jeho kontura tak chorobně a mdle
se občas náhle zachví v řeky zrcadle.

ZA NOCI BŘEZNOVÉ

Když k ránu měsíc padal karmínově zarudlý
za řeku, jeho zlat kde rozpuštěný tak se chvěl,
a políbek Tvůj byl ač delikátní, přec jen mdlý . . .
v té noci březnové Tvou zahradou jsem pozdě
k ránu šel.

A středem záhonů, jež přes noc rudě vzkvetly mi,
já ved' Tě znavenou; jen jednoho mi bylo žel:
proč já tu neměl štěstí býti mezi prvními,
proč někdo přede mnou již tady vedle Tebe šel?

Tak pozdě bylo . . . Loutna zmlkla v okně ospalá,
i známý alt, jenž od večera ji už provázel,
i za řekou to rozpustil: trala, tralala . . .
i rytmus, cupot, tleskání a chřestot černých skel.

To byla jarní slavnost našich věrných pastýřek,
— já rozechvěn a zmaten dneska ani nevzpomněl,
že po pěšinách tančily a podél ztichlých řek
a jemné měly kadeře a plavé kolem čel.

Za noci březnové Tvou zahradou jsem pozdě
k ránu šel
za potlesku a cupotu a chřestu černých skel,
a kteří přede mnou tu šli, těm všem já záviděl,
i těm, jež, plavé kadeře a modré pentle kolem čel,
tu dneska prvně tančily při kantilénách nočních
cell.

IRONIE

Vím, dneska půjde zas, až pozdě, neospalý,
a chrti, kteří předběhnou ho v nízkém osení,
mé myšlenky, jež z večera již usínaly,
svým vytím probudí — dva chrti mdlí a zrosení . . .

Je jisto: půjde opět s kytkou u fleuretu
a ponese si *pro vše* v kapsách vonnou šarpii,
bez bázně, hany, úsměv kolem retu,
jak Bayard chodil v duell pro běloučkou Marii.

Ač na dnešek ho sami zase vyzývali,
vím, po mezích až domů půjde v mokřém osení,
dva chrti, již se cestou po celou noc rvali,
poběhnou před ním, schvácení a mdlí a zrosení.

ANAEMIE

Noc jižní, lhostejná se zastavila zvolna,
smích smutný, ač tak intimní v svých retech, přec
jen smích . . .

A fixní idea má, k všemu blahovolná,
ji zvolna dohání příznačnou chůzí nesmělých.

Jdou tmavým údolem dědičné Anaemie,
kde před věky vše vybledlo a vzduch je prořídlý,
kde měsíc morosní, jenž k ránu vzhází, mdlý je,
a kudy ať kdo šel, byl jednou pro vždy rovněž
mdlý.

Jdou mlčky . . . Občas zakašlají starostlivě,
a vznětlivé, pak zastaví se v mlze průhledné,
a k Alpám, nahoře jež klečí nehnutlivě,
nad čelo každá po kradmu svou ruku nadzvedne

a zase jdou . . . Žel, s vědomím, že kolem v přítmí
nic nedokvetlo, nedozrálo jemnou závratí,
že otec vinen tím, že sebe sladší: *přijď mi*,
nic vrátit nemohlo a nemůže a nevrátí.

SONET

PAMÁTKE ÉDOUARDA DUBUSE

*Ne vous souvient-il pas d'une existence exquise,
Au temps jolî qui vit fleurir la Pompadour?*

QUAND LES VIOLONS SONT PARTIS

Tvé místo v herně *Lásky* prázdné zůstalo,
ač karty rozdány k hře nové dávno jsou . . .
tvůj abbé schvácen akutní je nervosou
a sličné markýze je dlouhou chvílí mdlo.

Dal's hazardně své nové srdce do karty
(ach, příliš, příliš brzo tepat ustalo),
a mladá markýza, když výhrou zůstalo,
tvé nespustila už ze svého oka rty —
a abbé! — ironisoval svým věčným: *tral, la, lo —*
mon cher, oh, tes violons sont partis . . .

Tvé místo v herně *Lásky* prázdné zůstalo,
ač karty rozdány k hře nové dávno jsou,
tvůj joviální abbé, schvácen nervosou,
se do zívání dal i s mladou markýzou . . .

MÁ ITHAKA

Po celou noc zářila zvláštní bělost jejího těla z okna mého Paláce Osamělého. Dívala se, mírně vykloněna, k východu přes starý zarostlý park, kde splývaly koruny stromů v jedno tmavě olivové, nehybné moře. Někdy jenom zahrál z hluboka v daleku lesní roh na rtech Rytíře krátký melancholický signál (spíše však aby najednou stíchl, než aby rozvedl krátkou větu), občas těžce, kolébatě vzlétl velký noční čínský motýl, bez barev, bílý, až k ní do té závratné výše, zlákáán nádhernou bělí její nahých rukou, které s těmi dlouhými a krásnými prsty byly příliš podobné bílým řeřichovým květům — (a pak) — zmátla ho také ta jemná vůně její pleti, vůně po jerišských růžích a poupatech skořicových . . .

Nechvěla se chladem; chvěla se spíše jakýmsi vnitřním pohnutím, když východ začal blednouti zlatem rozpuštěných topasů a šedavým stříbrem rozpuštěných perel. A nejen její modře lakmušové, leknínové oči, i hladké fasady lesklého, černého mramoru, z něhož bylo průčelí řezáno, začaly východnímu nebi vraceti zářící fluidum zlatého světla . . .

Tiše zavřela vysoká gothická křídla oken a sklesla vzrušena do blízké pohovky. Její krásná a nešťastná ňadra se bouřlivě chvěla jako kdys jen jednou v životě v chvíli sebeobětování. Žluté

slídové tabule oken, vybroušené v plochy ostrých rozptylek, rozmetávaly po celé komnatě zlatý světelný prach, zelenavě fosforeskující v záhybech černých čalounů . . . Vyšel měsíc, malý bronzový plátek, úžasně vzdálený, ostrý v obryse jako čerstvě vyseknutý plíšek ze zlaté mědi. Vyšel a ulpěl jako kapka žlutého oleje na hladké, ostře broušené ploše slídového skla, jež se rychle z venčí zarosilo jemnou rosou studeného absinthu . . .

A ona pak už jen zpívala svým krásným a měkčným, starořeckým altem jakousi zapomenutou, dávnou balladu, komponovanou v klíčiích *Krásné Touhy* — a abych se snad vyjádřil i méně informovanému čtenáři co nejjednodušeji: *balladu Penelopinu*.

BYLA ZAKOUPENA MEDICEJSKÝMI . . .

Byla zakoupena Medicejskými pro dědičné muzeum, jako jedna z těch mnoha malých chloub ješitné Florencie. Postavena na cedrovou, silně vyzlacenou lištu, řezanou ve stylu francouzských motivů ranné gothiky, do ložnice arcivévodkyně (jež sama nad ní vydržela dumati celé hodiny místo svých obvyklých, tak vřele doporučovaných siest), stala se nejvzácnější drobnůstkou na čas . . . Tak zaujala ji ta maličká, sienkově žlutá majolika . . . Jak stala se jí jen intimní! Kladla do ní květy svých zvláště oblíbených bezlistých ispahanských růží pronikavé skořicové vůně, jež přiváželi benátské kupci ze svých cest jako vzácnou raritu pro svého dožete jenom. Tak stalo se, že často pozapomněla arcivévodkyně na lecos (*a na co neměla*), a že vzbouzela tichou nevoli vysokého, atlasově bílého chrta, jenž nepokojně (a dnes jistě udiveně) se vztyčenými sluchy pobíhal tichými a dlouhými skoky po komnatě, snaže se jemně ji upozornit, že jest také již čas konečně vzpomenouti přec temné logie s roztouženou postavou v pozadí. Byla prý jediným dílem slavného *Baccia* — jediná vása, jež vyšla kdy z jeho rukou: zasvěcených jediné modellování basreliefových profilů mladistvých Madonn . . . Měkké prsty místra zanechaly na ní něco usměvavého z těch nebe-

ských, jemně stažených chřípí, něco delikátního z těch partií vlasů, cudně nad čelo vyčesaných, něco líbezného z těch nesnadných, choulostivých a u něho tak elegantně řešených přechodův od spodního retu ke zcela vyniklé bradě a zvolna se ztrácející šíjí, na níž nervosní švih místrova palce, uneseného ženskou krásou, přece jen nedovedl si odepřítí, aby nenaznačil zdvižené vlny Mariína prsu.

PSEUDOJAPONERIE

Ovšem že byl rovněž pietistou drobných japonerií, už jako adorátor všeho jemného a vybraného. Ač byl přesvědčen, že v žádné jiné duši se nesešerí večerní, třtinou nasládlé vonné soumraky bambusových bařin a slunečná odpoledne čajových zahrad s takovou důvěrou a zladěností, jako v duších japonských malířek, přece si občas zahřešil. Vnímání a reprodukování nejtišší zavanutí nálad pavučinovými osnovami jejich duší a nepotrhatí při tom jejich harmonie nemotornými svými prsty, nechatí se exaltovat několika tušovými skvrnami v zlatém laku a tím delikátním zachycením několika hlavních barev, jež vedle sebe lomeny, dovedou vydechovatí všechnu touhu osamělosti, všechny malé žaly a nepatrné nářky dětinsky rozevřených očí — ano — v tom všem hledala jeho touha výrazu.

Cítil jakousi příbuznost s těmi anaemickými bytostmi, které tak příliš dovedly milovatí tiché noce s velikými, naivními měsíci a bílými, vzletajícími kohouty, nanášenými pozorně stříbrným lakem nad větvičky čaje do koptovaných pozadí v několika úderech štětce . . . Užívaly zvláštních svých barev, několika málo zvláštních tahů štětce, z nichž každý přec dovedl vyjádřití všecku subtilnost jejich miniaturních snů, zachycovatí ve větších roztřesená oblaka vůní a křiky nádherných ptáků, plovoucích po nočních vodách, a jež při

tom všem labillovaly na ostří karrikatury — a on lišil se od nich jedině tím, že chtěl užívatí místo barev a kontur slov: ztavených v hermetické peci svého zjemnělého slohu.

PŘIŠLA . . .

Slyšela's, duše má, její krok zloudaný zdola,
z příkopů našeho Kastelu, pečlivě uzamčeného?
Chvilkami volala do našich zavřených okenic:
hola !! . . .

Byla tak tichá noc venku — po chodbách Kastelu
mrtvo,
jen srdce tak bázlivě v komnatě poslední
v modlitbách bilo
jak rodinný vězeň, když v podzemí otcovských
hradů
vyhublým prstem svým chvilkami bojácně
zaklepá do zdí . . .

Byla tak tichá noc měsíčná venku, kdy měla
nastati krise
a měla po prvé přijíti ona, již dávno Tušená,
Obávaná,
pozdě;
až k ránu . . .

A přišla.
Neslyšným, loudavým krokem v truchlivé Samaří
naše,
ode všech živoucích dávno již opuštěné . . .

Slyšela's, duše má, její krok zloudaný zdola,
z příkopu našeho Kastelu, pečlivě uzamčeného?
Chvilkami volala do našich zavřených okenic:
hola !! . . .

Přijítí musila,
má-li mnou skončiti staleté království naše,
mnou,
v něhož se vdělily veškeré slabosti našeho rodu
impotentního
(ač mladý můj život jich nemůže vinen být
Svatokrádeží
a nemůže za všecku zhýřilost uproklínaných).
Jsem pouze poslední chorobný výhonek bez vůle,
předem již daný,
umdlený odlesk v tmách pyšného praporce,
truchlivým sluncem dávno již vybarveného,
s nejvyšší věže jenž kdysi vlál poddaným
v purpurech, zlatech a modřích
slávu a věhlas
mých předků . . .

Ti všichni již odešli . . .
V noci jen bloudí po ztichlých chodbách a
visutých mostech
jich přísahy, jichž nikdy nevyplnili,
jich hříchy, jež nebyly oslyšeny,
plaché jich pohledy, vyhaslé bez zpojení,
a klatby, v nichž dosud se chvěje posvátné
rozhořčení,
vznesené v ekstasi hymny na hlavy odbojných,
v nádherných ceremoniellech církevních sněmů,
latinou přísluhujícím biskupem italsky
vyсловovanou . . .
Matky mých zženštilých ctností!

Otci mých dědičných hříchů!
Spěte jen klidně:
tíše a beze svědků,
bez cizí soustrastí, pyšní,
skončí mnou smutná tragedie našeho rodu —
a zahanbující.

— — — všechno již jasní se znenáhla,
neznámá svítání bílá,
jež kdysi stopila beztaktně nádherné zahrady
i vašich mozků,

vstávají, velebně rostouce v potopu zvolna.
Bělouňké, nezvěstné mlhy neproniknutelné
plní mou hlavu, usláblou strachem —
představy zlekaně bloudí již nesřetězeny,
s rukama bojácně vystrčenýma,
v zmateném šepotu utíkajících slepců,
jež nechala pomocná ruka v kritické chvíli
na prostřed cesty, by sama ve strachu prohla . . .
A mlhou se plíží již veliký stín a zasmušilý
tím loudavým, lhostejným krokem,
jak po cestách předků mých kráčel . . .
Otcové hříchů mých!
Matky mých ctností!

Slyšíte její krok zloudaný zdola? — — —
Z příkopů Kastelu chvílkami volá
do našich zavřených okenic: *hola!* . . .
Příteli! Otevřte!! hola!!! — — —

DVA HLASY

Dnes dvorce ani po klekání nezavřeli —
dva smutné dvorce na samotách propadlých —
dva hlasy se tam o cos hádaly a přely
při rudých stínech pochodní, za vodou vzdálených.

Byl první hluboký a stále chtěl své: *ano*,
a druhý bázlivý a stále chtěl své: *ne*,
až zmlkly najednou, když blízko bylo ráno
a měsíc vyšel na chvílku nad vody vzdálené.

Dnes dvorce ani po klekání nezavřeli —
dva smutné dvorce na samotách propadlých . . .
Dva hlasy se v nich dlouho mezi sebou přely,
až hlas, jenž prosil, zaúpěl a náhle stích',

a hlas, jenž chtěl své: *ano*, z hluboka si vzdych'.

SPISY
KARLA HLAVÁČKA

DRUHÉ VYDÁNÍ

PRAHA 1915
KNIHY DOBRÝCH AUTORŮ
KAMILLA NEUMANNOVÁ

POZDĚ K RÁNU

4960

FILOSOFICKÁ FAKULTA

ÚSTŘEDNÍ KNIŽNICE

BRNO, A. NEVAZIL 6, 8

5031-63

157 -

*Ce sont des choses inco-
hérentes et douces...*

RENÉ DOUMIC